

УДК 655.413:050](045)

Лоза Г. І.

канд. наук із соц. комунікацій, начальник навчально-виробничого відділу
Видавництва «Політехніка» КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ, Україна

ТЕХНІЧНІ ЖУРНАЛИ У СТРУКТУРІ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ «КПІ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Науково-технічні журнали КПІ ім. І. Сікорського відповідають основним технічним науковим напрямам факультетів та інститутів і є складовою видавничої діяльності університету. Результати теоретичних і прикладних досліджень учених та практиків спрямовані на фахову цільову читачку аудиторію — це викладачі, аспіранти, студенти, фахівці різних галузей наук, що формує певний контент, який апріорі зорієнтований, обізнаний конкретним виробництвом, цікавиться дослідженнями певної галузі.

Технічні журнали КПІ ім. Ігоря Сікорського мають спільні риси: орієнтація на новітні, креативні, практично значущі результати, державна реєстрація, відповідність вимогам МОН України, ВАК України, державним і міжнародним стандартам; загальна організаційна структура редакційного оформлення (вступ, актуальність теми, мета дослідження, аналіз сучасних наукових джерел, проблематика, основний матеріал, обґрунтування наукових результатів, методи, підходи, моделі та інструменти, отримані результати, висновки з підсумками та перспективою подальших розвідок, список літератури за вимогами ВАК, стилем BSI – транслітерований латиницею (References Гарвардський стиль).

Наукові періодичні видання КПІ ім. І. Сікорського, забезпечують високий рейтинг завдяки розміщенню в мережі Інтернет, відкритому доступу BOAI (Budapest Open Access Initiative), наукометричним інформаційним та повнотекстовим базам даних, науковій комунікації на сайті бібліотеки КПІ ім. І. Сікорського, методичній та інформаційній підтримці — це семінари, методичні розроблення, консультації для передавання до ЕЛАКРІ й наукової періодики України, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, просування в DOAJ, Open Journal Systems, публікаціям журналів українською, англійською (у США виходить англійська версія), німецькою, польською, французькою, чеською, словацькою мовами.

Цільове спрямування технічних журналів — це доступність і оперативність, дотримання інструктивно-нормативних вимог редакційного оформлення як друкованих, так і електронних видань є визначальним і необхідним

чинником для формування позитивних тенденцій розвитку наукової та навчальної літератури КПІ ім. І. Сікорського.

Ключові слова: періодичні видання, технічні журнали, видавнича діяльність, сайти технічних журналів, друковані й електронні видання.

Loza G. I.

PhD in Social Communications the chief of educational-production department of publishing House «Politekhnika» National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

TECHNICAL JOURNALS IN THE STRUCTURE OF PUBLISHING ACTIVITY
OF NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF UKRAINE
«IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE»

Scientific and technical journals of KPI them. I. Sikorsky corresponds to the basic technical scientific directions of faculties and institutes and is a component of the publishing activity of the University. The results of theoretical and applied researches of scientists and practitioners are aimed at a specialized target audience — they are teachers, graduate students, students, specialists in various fields of science, which forms certain content, which is a priori oriented, knowledgeable about a particular industry, and is interested in research in a particular field.

KPI Technical Journals. Igor Sikorsky have common features: orientation to the latest, creative, practically significant results, state registration, compliance with the requirements of MES of Ukraine, HAC of Ukraine, state and international standards; general organizational structure of editorial design (introduction, topicality of the topic, purpose of research, analysis of modern scientific sources, problems, basic material, substantiation of scientific results, methods, approaches, models and tools, obtained results, conclusions with the results and prospects of further exploration, list of literature on BSI requirements — transliterated in Latin (References Harvard style).

Scientific periodicals KPI them. I. Sikorsky, provide a high rating due to the placement on the Internet, open access BOAI (Budapest Open Access Initiative), scientometric information and full-text databases, scientific communication on the site of the library KPI them. I. Sikorsky, methodological and informational support are seminars, methodological developments, consultations for transfer to ELAK-PI and scientific periodicals of Ukraine, National Library of Ukraine named after I. Sikorsky. VI Vernadsky, promotion in DOAJ, Open Journal Systems, publication of magazines in Ukrainian, English (US version English), German, Polish, French, Czech, Slovak.

Targeted technical journals, accessibility and promptness, adherence to the guidelines of the editorial design of both print and electronic publications is a determining and necessary factor for the formation of positive trends in the development of scientific and educational literature of KPI them. I. Sikorsky.

Keywords: periodicals, technical journals, publishing activities, sites of technical journals, printed and electronic publications.

Постановка проблеми. Вагомим сегментом видавничої діяльності КПІ ім. І. Сікорського є науково-технічні журнали, тематична спрямованість яких відповідає основним напрямам роботи його структурних підрозділів. За ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» науково-практичний журнал — це журнал, який містить статті, матеріали, реферати з технічних наук» [2].

Цільовою аудиторією журналів КПІ ім. І. Сікорського є викладачі, аспіранти, студенти, а деякими виданнями цікавиться широка аудиторія з досліджень певної галузі. Усі журнали — це наукові форуми для обговорення результатів теоретичних і прикладних досліджень учених та практиків. Наприклад, журнал «Системні дослідження та інформаційні технології» публікує роботи теоретичного і прикладного характеру з проблем у галузі інформаційних технологій [10]; «Вісник НТУУ „КПІ“. Хімічна інженерія, екологія та ресурсозбереження» вміщує праці з галузі хімічного, нафтопереробного, полімерного й силікатного машинобудування» [11].

Загалом усі ці журнали представляють різні галузі наук: природничі, технічні, гуманітарні тощо. Наприклад, «Вісник НТУУ „КПІ“. Гірництво» Інституту енергозбереження та енергоменеджменту засновано разом із ЗАТ «Техновибух»; журнал «Сторінки історії» — з Асоціацією істориків вищої школи України; збірник наукових праць «Дослідження з історії техніки» видається Державним політехнічним музеєм при КПІ ім. Ігоря Сікорського із залученням науковців вишів України, установ НАН України та інших організацій [8; 9]. Незмінною головною метою періодичних видань є забезпечення, доступність і оперативність публікації науково-технічних досягнень. Технічні журнали — це джерело наукової інформації, сприяють розвиткові наукової молоді. У них публікуються матеріали як із класичних, так і з найсучасніших напрямів різних галузей. Згаданий «Вісник НТУУ „КПІ“. Гірництво» ознайомлює вчених, викладачів, аспірантів, студентів гірничих спеціальностей і спеціалістів гірничовидобувних підприємств з новими

науковими та практичними результатами в гірництві; журнал «Сторінки історії» розрахований не тільки на викладачів та студентів університету, а й на всіх, хто цікавиться історією України.

Актуальність дослідження зумовлена його значним практичним потенціалом: може слугувати теоретичною базою для створення нової технічної періодики КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Мета — схарактеризувати та визначити основні риси технічної періодики КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Результати дослідження. На сайтах журналів КПІ ім. Ігоря Сікорського, які інформативно наповнені (українською, англійською, російською мовами), надано практичні поради, вимоги до статей, схеми основних процесів видавничого опрацювання матеріалів, звернуто увагу авторів на коректність цитування з прикладами оформлень посилаць українською та англійською мовами, рецензування, наведено «Положення про авторські права», «Про конфіденційність», політику відкритого доступу. Окремо для кожного журналу розроблено інструкції щодо проходження редакційної підготовки. До складу редакційних колегій входять науковці з інших провідних закладів вищої освіти України та з-за кордону (Бельгії, Білорусі, Болгарії, Бразилії, Великобританії, Греції, Грузії, Єгипту, Ізраїлю, Латвії, Литви, Мексики, Молдови, Німеччини, Південної Кореї, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, США, Туреччини, Угорщини, Узбекистану, Франції, Чехії). Це свідчить про зв'язки науковців із різними вченими світу та про високий рейтинг видань КПІ ім. Ігоря Сікорського. Доказом слугує реферування журналів у різних вітчизняних та зарубіжних системах цитування: Scopus, Inspec, Google Scholar, Academic OneFile, EI-Compendex, Gale, OCLC, SCImago, Summon by Serial Solutions, ВИНІТИ, РИНЦ, Directory of Open Access Journals (DOAJ), UlrichsWeb Global Serials Directory [3–6], The world's largest bibliographic database OCLC WorldCat, Онлайнова наукова інфраструктура «Соціонет», Система пошуку у відкритих архівах України, The latest journal Tables of Content Science Gate, «Джерело» ІПРІ НАНУ та ін. [1].

До друку приймають наукові статті, які мають такі необхідні структурні елементи: вступ, де висвітлено проблему та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; актуальність; аналіз останніх досліджень і публікацій; загальна проблематика, якій присвячується стаття; основний матеріал дослідження, обґрунтування отриманих наукових результатів, методи, підходи, моделі та інструменти,

адекватність теоретичних рішень та переваги практичних рішень над наявними; застосування отриманих результатів; висновки з підсумками дослідження та перспективами подальших розвідок у цьому напрямі. У списку літератури обсяг повинен мати не менше 10 позицій, частина посилань — на статті колег, опубліковані в останні роки у престижних рецензованих журналах, окрім того, значний відсоток посилань на матеріали конференцій. Список використаних джерел оформлюється згідно з вимогами ДАК, стилем BSI — транслітерований латиницею (Гарвардський стиль). Для транслітерації українського та російського тексту на латиницю використовують безкоштовний сайт — <http://www.translit.kh.ua/>. Автори повинні підтвердити відповідність рукопису усім встановленим вимогам, у разі недотримання вимог редактор повертає авторам матеріали на доопрацювання.

Спільною характеристикою для всіх журналів КПІ ім. Ігоря Сікорського є орієнтація на публікації новітніх, креативних, практично значущих результатів. Усі журнали мають свідоцтво про державну реєстрацію та відповідають вимогам МОН України, ДАК України «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліку ДАК України», державних та міжнародних стандартів.

Політика журналів дає змогу і заохочує авторів для розміщення статей в інтернеті (наприклад, у сховищах університету або на особистих веб-сайтах) як до подання рукопису до редакції, так і під час його редакційного опрацювання, оскільки це сприяє продуктивній науковій дискусії, оперативності та динаміці цитування роботи. Обов'язковою умовою є дотримання конфіденційності — імена та електронні адреси використовують тільки для виконання внутрішніх технічних завдань, їх не поширюють та не передають стороннім особам [7; 9; 10].

Журнали КПІ ім. Ігоря Сікорського підтримують політику відкритого доступу BOAI (Budapest Open Access Initiative), весь матеріал наявний у вільному доступі та безкоштовний — користувачі можуть читати, завантажувати, копіювати, поширювати, роздруковувати або посилатися на повний текст статей у журналах, не запитуючи попереднього дозволу від видавця або автора, при цьому обов'язково посилаючись на нього. Для популяризації системи відкритого доступу на сайті бібліотеки підготовлено матеріали для створення окремого розділу «Відкритий доступ і наукова комунікація» [7; 9; 10]. Журнали КПІ ім. І. Сікорського найчастіше публікують кількома мовами, переважно українською, російською, англійською. У поодиноких журналах

матеріали публікують німецькою («Вісник НТУУ „КПІ”. Машинобудування»), польською «Обрії друкарства», «Технологія і техніка друкарства» (відмітною ознакою обкладинки кожного номера є різні кольори та фотографії); французькою, німецькою, чеською, словацькою («Вісник НТУУ „КПІ”. Гірництво»). Деякі журнали тільки українські та російські — це «Актуальні проблеми економіки і управління» (хоча сайт викладено українською та англійською) та «Міжфакультетський журнал. Економіка, технології, екологія». Єдиний із журналів «Известия высших учебных заведений. Радиоэлектроника» виходить російською мовою, англійська версія журналу видається у США.

Для підвищення рейтингу наукових видань КПІ ім. Ігоря Сікорського та просування їх до реферативних і наукометричних (повнотекстових) баз на сайті бібліотеки КПІ ім. Ігоря Сікорського надається постійна методична та інформаційна підтримка. Наприклад, рубрика «Рекомендації науковим виданням» поповнюється новими матеріалами щодо системи просування матеріалів у базах даних. Також для редакцій наукових видань організовано семінари, підготовлено методичні матеріали («DOAJ: нові критерії відбору видань», «Рекомендації до оформлення списків літератури латиницею»), надано консультації редакціям наукових видань щодо підготовки повних текстів статей для передавання до ELAKPI й наукової періодики України, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, просування в DOAJ; функціональних можливостей Open Journal Systems (OJS) [5].

Міжнародне визнання досягнень університету є важливим мірилом наукової та публікаційної активності вчених (індексу наукових публікацій).

У рейтингах вітчизняних університетів КПІ ім. Ігоря Сікорського щороку утримує лідерські позиції, увійшовши до одного зі світових рейтингів закладів вищої освіти, що проводить британська компанія QS [6, с. 166].

Наприклад, у базі РИНЦ реферуються «Вісник НТУУ „КПІ”. Приладобудування», внесено до РИНЦ «Вісник НТУУ „КПІ”. Гірництво», «Економічний вісник НТУУ „КПІ”», «Вісник НТУУ „КПІ”. Інформатика».

У межах проекту «Наукова періодика України» розгорнуто загальнодержавну технологічну платформу на базі платформи Open Journal Systems (OJS), яку координує Департамент науки та інноватики у співпраці з редакціями наукових журналів КПІ ім. І. Сікорського. Технологічним інтегратором проекту є Асоціація «УРАН», загальнодержавним

центром локалізації та адаптації OJS — КПІ ім. Ігоря Сікорського. Платформа OJS дає змогу видавцю з мінімальними фінансовими витратами розгорнути повнофункціональний журнальний сервер, який обслуговує повний цикл «життя» наукових журналів — від подання авторами рукописів до отримання статистичної та наукометричної інформації про опубліковані статті. Створено «єдине вікно науковця» (інтерфейси для подання авторами статей до друку в наукові видання та подальшої участі у процесах рецензування й допублікаційної підготовки статей, отримання вченими показників читаності й цитованості власних статей у виданнях). Це єдина точка доступу до наукових періодичних видань України, реєстрів авторів та наукових установ, бази даних статистичної, бібліометричної та наукометричної інформації. Із проектом «Наукова періодика України» почали співпрацювати такі редакції наукових видань КПІ ім. І. Сікорського: «Електроніка та зв'язок», «Технологія і техніка друкарства», «Дослідження з історії техніки», «Правове нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні», «Известия высших учебных заведений. Радиоэлектроника» [5].

Висновки. У дослідженні з'ясовано, що науково-технічні журнали КПІ ім. Ігоря Сікорського розраховані на фахівців різних галузей. Оскільки аудиторія науковців апіорі чіткіше зорієнтована, обізнана щодо конкретного виробництва, цікавиться дослідженнями певної галузі, це полегшує формування контенту. У процесі редакційно-видавничої підготовки укладачі й рецензенти оцінюють журнальні матеріали за ступенем опрацювання, мовною ознакою, змістовим наповненням. Основними рисами їх є цільове спрямування, забезпечення, доступність і оперативність. Визначальний і необхідний чинник — це дотримання інструктивно-нормативних вимог редакційного оформлення технічних журналів як для друкованих, так і електронних видань.

Науково-технічні журнали формують позитивні тенденції розвитку наукової та навчальної літератури КПІ ім. І. Сікорського, оперативно реагують на ринкову кон'юнктуру в інформаційному просторі, відповідають запитам сучасного студентства й наукового резерву (магістрів, аспірантів). Періодичні технічні журнали КПІ ім. І. Сікорського продовжують традиції видавничої справи, закладеної багатьма поколіннями науковців і викладачів вишу, відповідають своєму функціональному призначенню, розвивають нові форми діяльності й подання інформації, що забезпечує високий рівень серед наукових світових періодичних видань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Радіотехніка, радіоапаратобудування [Електронний ресурс]. URL: <http://radap.kpi.ua> (дата звернення: 30.09.2018).
2. *ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення»*. Чинний від 2016-01-07. Київ : Держспоживстандарт України, 1995. 19 с. (на заміну ДСТУ 3017-95. «Видання. Основні види. Терміни та визначення». Чинний від 1996-01-01. Київ : Держстандарт України, 1995. 46 с.).
3. *Наука «КПІ» — 2011 : інформаційні та аналітичні матеріали до засідання Вченої ради університету 17 січня 2011 р. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України М. Ю. Льченка*. Київ : ТОВ «ВД „ЕКМО”», 2011. 272 с.
4. *Наука «КПІ» — 2012 : наукова та інноваційна діяльність університету в 2012 р. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України М. Ю. Льченка*. Київ : Вид. підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. 304 с.
5. *Наука «КПІ» — 2013 : наукова та інноваційна діяльність університету в 2013 р. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України М. Ю. Льченка*. Київ : ВПІ ВПК «Політехніка», 2014. 280 с.
6. *Наука «КПІ» — 2014 : наукова та інноваційна діяльність університету в 2014 р. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України М. Ю. Льченка*. Київ : ВПІ ВПК «Політехніка», 2015. 296 с.
7. *Наукова періодика України у SciVerse Scopus* [Електронний ресурс]. URL : <http://www.scopus.com/search/form/author-FreeLookup.url> (дата звернення: 30.09.2018).
8. *Наукові Вісті НТУУ «КПІ»* [Електронний ресурс]. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/> (дата звернення: 30.09.2018).
9. *Наукові видання* [Електронний ресурс]. URL: <http://kpi.ua/publication> (дата звернення: 30.09.2018).
10. *Журнали КПІ ім. І. Сікорського* [Електронний ресурс]. URL: <http://journals.kpi.ua> (дата звернення: 30.09.2018).
11. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Хімічна інженерія, екологія та ресурсозбереження [Електронний ресурс]. URL: <http://chemen-gine.kpi.ua> (дата звернення: 30.09.2018).

REFERENCES

1. *Visnyk NTUU «KPI»*. Radiotekhnika, radioaparatabuduvannya, available at: <http://radap.kpi.ua> (accessed 30 September 2018).

2. *DSTU 3017: 2015* «Edition. The main types. Terms and definitions. «Effective from 07/01/2012. Kyiv: Derzhspozhyvstandart of Ukraine, 1995. 19 p. (for the replacement of DSTU 3017-95, «Edition: Main Types, Terms and Definitions.» Effective from 1 January 1996, Kyiv: Gosstandart of Ukraine, 1995. 46 p.).
3. *Science «KPI»* – 2011: Information and analytical materials for the session of the Academic Council of the University January 17, 2011 / per college. edit corr. National Academy of Sciences of Ukraine M. Yu. Ilchenko. Kyiv: VD «EKMO» Ltd., 2011. 272 p.
4. *Science «KPI»* – 2012: scientific and innovative activities of the University in 2012 / per college. edit corr. National Academy of Sciences of Ukraine M. Yu. Ilchenko. Kyiv: View. Edelweiss Company, 2013. 304 p.
5. *Science «KPI»* – 2013: Scientific and innovative activities of the University in 2013 / per coalition. edit corr. National Academy of Sciences of Ukraine M. Yu. Ilchenko. Kyiv: Polytechnic Institute VPI, VPK «Politekhnik», 2014. 280 p.
6. *Science «KPI»* – 2014: Scientific and innovative activities of the University in 2014 / per college. edit corr. National Academy of Sciences of Ukraine M. Yu. Ilchenko. Kyiv: UPI VPK «Politekhnik», 2015. 296 p.
7. *Scientific periodicals of Ukraine in SciVerse Scopus* [Electronic resource]. available at: <http://www.scopus.com/search/form/author-FreeLookup.url> (accessed 30 September 2018).
8. *Naukovi Visti NTUU «KPI»* [Electronic resource]. available at: <http://journals.indexcopernicus.com/> (accessed 30 September 2018).
9. *Scientific publications* [Electronic resource]. available at: <http://kpi.ua/publication> (accessed 30 September 2018).
10. *Journal of the KPI to them. I. Sikorsky* [Electronic resource]. available at: <http://journals.kpi.ua> (accessed 30 September 2018).
11. *Visnyk NTUU «KPI»*. Khimichna inzheneriya, ekolohiya ta resursozbezhenyia. available at: <http://chemen-gine.kpi.ua> (accessed 30 September 2018).

*Стаття надійшла до редакції 12.01.2019.
Received 12.01.2019.*